

İLAÇTA AR-GE ÇALIŞMALARI

YENİ İLAÇLAR, YENİ UMUTLAR

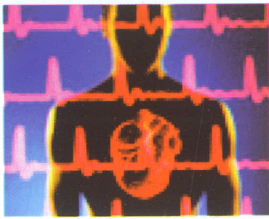
Çev: Ecz. Rida Şimşekel

Kaynak: Science and Technology

The World in 2003

Thomas Stuttaford

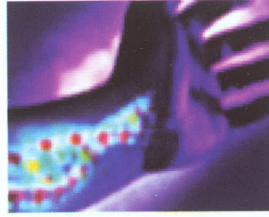
Hasta bakımından çok hareketli olmayan ücra bir bölgede çalışan; ancak, modern ilaçları benimsemiş bir doktor 2003 yılında, 50 yıl öncesinin en iyi eğitim görmüş akademi kökenli bir doktorundan daha iyi bir tedavi uygulayacak durumda olacaktır. Bilim adamlarının sakatlık ve prematüre ölümlere karşı açtığı bitmeyen mücadeleden, nefes kesici sonuçlar alınıyor. Sadece yeni ilaçlar bulunmakla kalmıyor, daha önceden kullanılan ilaçlar için yeni etki ve kullanım alanları geliştiriliyor. Örneğin, Pfizer firması tarafından, yaşlı erkeklerin yaşam kalitesini iyileştirmek amacıyla geliştirilen Viagra (sildenafil sitrat), şimdi, küçük çocuklarda akciğerlere kan sağlanmasını engelleyen ölümcül bir rahatsızlık olan pulmoner hipertansiyonun tedavisinde kullanılıyor. Şimdi, yeni geliştirilen ilaçlar ile, eski ilaçların yeni kullanımlarına bakalım;

Kalp Hastalıkları

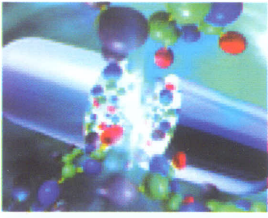
Çoğu koroner damar hastalığı vakasının teşhis sonrasında vakit kaybedilmeden bypass ameliyatı veya anjioplasti gibi yaygın kullanılan yollarla tedavi edilmesi gerektiği "ne kadar erken o kadar iyi" yaklaşımından hareketle genel kabul görmektedir. Tıkanmış bir damarın bir balon kullanılarak açılmasını içeren anjioplasti

yöntemi, genellikle arteri açık tutmaya yarayan mekanik bir araç olan stenle birlikte uygulanır. Ancak anjioplasti uygulanan damarların üçte birinde, operasyonun 6 ay sonrasında yeniden tıkanma görülmektedir. Bunu önlemede en etkin yollardan biri steni yavaş salınım yapan bir ilaçla beslemektir. Sten üzerinde yapılan bu ekleme, yakın zamanda standart hale gelecektir.

Koroner tromboz sonrası tedavi yöntemleri gün geçtikçe gelişmektedir. Beta blokörler, ACE inhibitörleri ve diüretiklerin tek başla-

rına değil, kombine halde kullanımını öngören polifarmasinin kalp hastalıklarında büyük fayda sağladığı kanıtlanmıştır. Ayrıca, statinler de bu kapsamda işlev sahibidir. Bu ilaçlar, kandaki yağların oranlarını, kalbi koruyucu, yüksek dansiteli lipoproteinlerin oranını yükseltip, tehlike arzeden düşük dansiteli lipoproteinlere karşı artıracak şekilde düzenler. Statinlerin aynı zamanda, kopması/ kırılması kalp krizine neden olan ateromatöz plak üzerinde de plakların arter duvarına daha sağlam biçimde tutunmasını sağlamak şeklinde bir koruyucu etkisi vardır. Bu etkilerinin yanı sıra araştırmalar statinlerin, Alzheimer hastalığı, osteoporoz ve yaşlı kimselerde körlüğün baş nedenlerinden biri olan retina dejenerasyonu üzerinde de yararlı olabileceğini göstermektedir.

Kanser

Kanser tedavisi ile uğraşan onkolojinin, ö-nümüzdeki yıl ilerleme kaydetmesi bekleniyor.

Kanser, tedavisi mümkün olmayan bir hastalık olmasına karşın, onkoloji, hastaların yaşam sü-resini uzatmak ve yaşam kalitesini artırmak yo-lunda daha başarılı olacak. Gelecek birkaç yıl içinde (tıpkı daha önce kalp hastalığı olan kim-selerin bu hastalıkla barışık biçimde yaşamayı başardıkları gibi) kişiler artan oranda, kanser hastalığıyla yaşamaya alışacaklar. Kemoterapi-nin ise, sadece malign hücreler üzerinde etkili olarak sağlam hücrelere zarar vermeksizin teda-vi sağlaması için çalışmalar sürüyor.

İki yeni ürün, kanser tedavisinde önemli ba-şarı sağladı. Bunlardan biri Roche tarafından pi-yasaya sürülen ve yaygınlaşan kanser tiplerin-den biri olan Non Hodgkin lenfomanın tedavi-sinde devrim sağlayan bir monoklonal antibody olan MabThera. Diğer ilaç, Novartis Firması ta-rafından üretilen Glivec kronik myeloid lösemi ve nadir görülen bir mide kanseri tipinin teda-visinde değişik bir seçenek olarak oluşturuyor.

Meme kanserinde tahmin yöntemleri geliş-meye devam ediyor. "Östrojen reseptör pozitif" tümörü olan kadınlarda Tamoxifen'in hayat kur-tarıcı olduğu kanıtlandı. Tamoxifen'in 2003 yılı-n-da aromataz inhibitörlerinin yerini alacağı tah-min ediliyor. Aromataz inhibitörleri Arimidex (AstraZeneca), Aromasin (Pharmacia) ve Fe-mara(Novartis)'dan oluşuyor. Roche firması, bir monoklonal antibody preparatı olan ve bazı iler-lemiş meme kanseri tiplerinde etkili Herceptin'i geliştirdi.

Alzheimer Hastalığı

Asetilkolinesteraz inhibitörlerinin ortaya çıkışı, erken bunamada olduğu kadar sağlıklı

insanlarda da hafızanın geliştirilebileceğini kanıt-ladı ve Alzheimer hastalığının tedavisinde yeni bir dönemin müjdecisi oldu. TAK147 (Takeda) ve Epastigmine ise benzer etkiye sahip olarak geliştirilen ilaçlar arasında yer alıyor. Psikiyatri-de kullanılan pek çok ilacın yan etkilerinin daha kabul edilebilir düzeye getirilmesi için ilaçlar üzerinde modifikasyon çalışmaları yapılıyor.

Diabet

Diabet, koroner tromboz riskini üç katına çıkaran, körlük oluşması ihtimalini yükselten, pek çok böbrek hastalığının ve felçlerin altta ya-tan sebebi olan bir rahatsızlık. Batı'da yetişkinle-rin %3'ü diabet hastasıdır. İnsan ömrünün uza-ması, lükse dayalı yaşam tarzları, az egzersiz ve artan obesite oranı nedeniyle, diabet görülme sıklığının 10 yıl içerisinde iki katına çıkacağı tah-min ediliyor. İnsülin desteğine ihtiyacı olan has-talarda günlük insülin enjeksiyonu hasta açısın-dan yorucu ve uyumu zor bir yöntemdir.

Bu nedenle, diabet hastalarına insülin sağ-lamak için firmalar daha iyi insülin sağlayıcı yöntemler için araştırmalar yapıyor. Pfizer ve Aventis firmaları tarafından üretilen ve inhale edilen bir insülin formu olan preparat şu anda faz-III aşamasında. Lilly ve Generex firmaları da aynı aşamada bulunan bir injekte edilmeyen in-sülin formu, aerosol sprey üzerinde çalışıyor. Aradigm Corp. ile işbirliği içinde olan Novo Nor-disk firması ise başka bir insülin inhalasyon şekli üzerinde çalışıyor. Aynı zamanda, vücudun insü-line duyarlılığını artıran, 21.yüzyıl yaşam koşu-larına daha uygun dozaj şekilleri üzerinde araş-tırmalar yapıyor.